

D. Afwikkeling

De belangrijkste verantwoordelijkheid van de Bank in haar hoedanigheid van nationale afwikkelingsautoriteit, is bij te dragen tot de verbetering van de capaciteit van de Belgische en Europese autoriteiten om eventuele problemen op te lossen die zouden voortvloeien uit het in gebreke blijven van een kredietinstelling of een beursvennootschap naar Belgisch recht. Dit, door eventuele negatieve gevolgen voor de financiële stabiliteit te voorkomen en de door deze instellingen uitgeoefende functies die van essentieel belang zijn voor de reële economie in stand te houden, alsook door de bescherming van de middelen van de overheid, de middelen van de deposanten en de beleggers die gedekt zijn door een garantiestelsel, alsmede door, in het algemeen, de bescherming van de geldmiddelen en activa van de cliënten van deze instellingen.

Deze opdracht kadert in de bredere context van het gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme (Single Resolution Mechanism – SRM), dat de tweede pijler van de bankenunie vormt. In het SRM speelt de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad (Single Resolution Board – SRB) een centrale rol. Dankzij het gezamenlijk optreden van de SRB en de nationale afwikkelingsautoriteiten van de deelnemende lidstaten kon er een gemeenschappelijke basis worden uitgewerkt voor de tenuitvoerlegging in de bankenunie van het Europees afwikkelingskader dat werd ingevoerd bij de richtlijn inzake herstel en afwikkeling van banken (Bank Recovery and Resolution Directive – BRRD)¹ en de verordening betreffende het gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme (Single Resolution Mechanism Regulation – SRMR)².

Bij de vervulling van haar opdracht als nationale afwikkelingsautoriteit dient de Bank een proactieve houding aan te nemen gebaseerd op een solide voorbereiding en dit in samenwerking met de verschillende instellingen die binnen het toepassingsgebied van de afwikkelingsregelgeving vallen. De werkzaamheden van de Bank, waarbij voor elke groep een specifiek afwikkelingsplan wordt opgesteld, hebben tot doel om het gebruik van de afwikkelingsinstrumenten te vergemakkelijken, belemmeringen voor de tenuitvoerlegging van deze instrumenten vast te stellen en ervoor te zorgen dat er voldoende en adequate financiële middelen beschikbaar zijn om indien nodig verliezen op te vangen en de in gebreke blijvende instellingen te herkapitaliseren.

In overeenstemming met het koninklijk besluit tot vaststelling van de regels voor de organisatie en werking ervan³, heeft het Afwikkelingscollege van de Bank een actieplan voor 2019 aangenomen. Dit plan is bedoeld als ondersteuning van het optreden van het SRM. Het is opgebouwd rond vier krachtlijnen, namelijk (i) garanderen dat er een robuust wet- en regelgevend kader wordt ontwikkeld om gevallen van in gebreke blijven aan te pakken; (ii) de afwikkelbaarheid van kredietinstellingen en beursvennootschappen naar Belgisch recht verbeteren; (iii) crisisbeheersingscapaciteit ontwikkelen en de afwikkelingsinstrumenten operationaliseren; en (iv) bijdragen aan het vastleggen van mechanismen voor de financiering van de afwikkeling.

1 Richtlijn 2014/59/EU van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het herstel en de afwikkeling van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en tot wijziging van Richtlijn 82/891/EEG van de Raad en de Richtlijnen 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG, 2011/35/EU, 2012/30/EU en 2013/36/EU en de Verordeningen (EU) nr. 1093/2010 en (EU) nr. 648/2012, van het Europees Parlement en de Raad.

2 Verordening (EU) nr. 806/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 15 juli 2014 tot vaststelling van eenvormige regels en een eenvormige procedure voor de afwikkeling van kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen in het kader van een gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme en een gemeenschappelijk afwikkelingsfonds en tot wijziging van Verordening (EU) nr. 1093/2010.

3 Koninklijk besluit van 22 februari 2015 tot vaststelling van de regels voor de organisatie en de werking van het Afwikkelingscollege, de voorwaarden voor de uitwisseling van informatie tussen het Afwikkelingscollege en derden en de maatregelen die moeten worden genomen om belangenconflicten te voorkomen.

1. Wet- en regelgevend kader

Het wetgevend kader voor de afwikkeling werd in de loop van het verslagjaar aangevuld na de goedkeuring door de Europese medewetgevers van de zogenaamde BRRD¹, die de BRRD² wijzigt, en de zogenaamde SRMR², die de SRMR wijzigt. Deze twee teksten, die deel uitmaken van het bankenpakket (zie paragraaf C.1), vervolledigen in het bijzonder de regeling inzake het minimumvereiste voor eigen vermogen en in aanmerking komende schulden (Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities – MREL). Zij stellen onder meer een achterstellingsvereiste vast dat rechtstreeks van toepassing is op mondiaal systeemrelevante kredietinstellingen, op instellingen waarvan de activa een totale waarde hebben van meer dan 100 miljard euro en op instellingen die naar het oordeel van de nationale afwikkelingsautoriteit redelijkerwijs een systeemrisico kunnen inhouden wanneer zij in gebreke zouden blijven. De EU-lidstaten zijn verplicht om de BRRD2 in hun nationale wetgeving om te zetten en de bepalingen ervan uiterlijk op 28 december 2020 toe te passen, met uitzondering van enkele bepalingen met betrekking tot MREL, die pas vanaf 1 januari 2024 van toepassing zijn.

In het kader van het SRM heeft de Bank bijgedragen aan de vaststelling van de praktische regeling voor de toepassing van het afwikkelingskader door deel te nemen aan de werkzaamheden van respectievelijk de Europese Bankautoriteit en de SRB.

De werkzaamheden van de SRB hebben geleid tot de publicatie, in november 2019, van een consultatiedocument waarin de verwachtingen van het SRM op het gebied van afwikkelbaarheid worden uiteengezet. Dit document geeft een overzicht van de vereisten voor de ontwikkeling van afwikkelingsplannen voor instellingen waarvoor de SRB rechtstreeks bevoegd is. Deze vereisten zijn gestructureerd rond 7 hoofdlijnen,

1 Richtlijn (EU) 2019/879 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 tot wijziging van Richtlijn 2014/59/EU met betrekking tot de verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen en Richtlijn 98/26/EG.

2 Verordening (EU) 2019/877 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2019 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 806/2014 met betrekking tot de verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit van kredietinstellingen en beleggingsondernemingen.

namelijk (i) governance, (ii) verliesabsorptie- en herkapitalisatiecapaciteit, (iii) liquiditeit en financiering in geval van afwikkeling, (iv) operationele continuïteit en toegang tot marktinfrastructuren, (v) vereisten inzake informatiesystemen en gegevensverstrekking, (vi) communicatie, en (vii) herstructurering en afsplitsbaarheid.

Zoals reeds vermeld in voorgaande jaren, pleit de Bank in de uitoefening van haar taken en in haar betrekkingen met de verschillende Europese actoren voor de toepassing van een robuust afwikkelingsmodel, waarbij enerzijds wordt uitgegaan van het aanleggen van toereikende kapitaalbuffers, door een MREL vast te stellen dat zowel kwantitatief als kwalitatief bevredigend is, en anderzijds van de ontwikkeling van afwikkelingsstrategieën die het vennootschapsbelang van de verschillende entiteiten die deel uitmaken van een bankgroep, voldoende beschermen, rekening houdend met de bestaande wettelijke beperkingen. In dit verband staat de Bank ook open voor toekomstgerichte denkpistes over hoe dit vennootschapsbelang het best gewaarborgd kan worden, namelijk hetzij door het wettelijk kader ongewijzigd te laten, hetzij door in het Europees wetgevingskader nieuwe mechanismen op te nemen die een gelijkwaardige bescherming bieden.

De Bank pleit voor een afwikkelingsmodel dat gebaseerd is op een toereikend MREL en op de waarborging van het vennootschapsbelang van de entiteiten die deel uitmaken van een groep

end met de bestaande wettelijke beperkingen. In dit verband staat de Bank ook open voor toekomstgerichte denkpistes over hoe dit vennootschapsbelang het best gewaarborgd kan worden, namelijk hetzij door het wettelijk kader ongewijzigd te laten, hetzij door in het Europees wetgevingskader nieuwe mechanismen op te nemen die een gelijkwaardige bescherming bieden.

2. Afwikkelbaarheid van kredietinstellingen en beursvennootschappen

De door de BRRD2 ingevoerde bepalingen moeten in Belgisch recht worden omgezet alvorens ze van toepassing kunnen zijn. In de loop van het verslagjaar kon bijgevolg nog geen enkel MREL-besluit op het nieuwe wetgevend kader worden gebaseerd. Pas vanaf de afwikkelingscyclus van 2020 zullen de MREL-besluiten die door de SRB binnen de bankenunie, of door de Bank voor de onder haar bevoegdheid vallende instellingen worden aangenomen, gebaseerd zijn op het nieuwe kader dat door de BRRD2 en de SRMR2 is ingevoerd.

In 2019 heeft de SRB zijn afwikkelingscyclus van 2018 afgerond. Dit heeft geleid tot de goedkeuring door de SRB van elf MREL-besluiten met betrekking tot

kredietinstellingen naar Belgisch recht, waaronder vier besluiten met betrekking tot het extern MREL en zeven besluiten met betrekking tot het intern MREL, namelijk het MREL waaraan voldaan moet worden door een dochteronderneming die onderworpen is aan de afwikkelingsstrategie met één toegangspunt (single point of entry). Als nationale afwikkelingsautoriteit waaraan de besluiten van de SRB zijn gericht, is het de taak van de Bank om deze besluiten ten uitvoer te leggen en de betrokken kredietinstellingen ervan in kennis te stellen.

Tegelijkertijd heeft de Bank ook haar afwikkelingscyclus van 2018 afgerond voor de kredietinstellingen die onder haar eigen bevoegdheid vallen. De algemene filosofie die ten grondslag ligt aan de ontwikkeling van de afwikkelingsplannen voor minder belangrijke banken en aan de vaststelling van hun MREL-vereiste wordt beschreven in de vorige versie van het jaarverslag. Overeenkomstig de bankwet wordt in deze plannen een onderscheid gemaakt tussen zuiver idiosyncratische crisissen en systeemcrisissen. De maatregelen die in elk van deze scenario's kunnen worden genomen, kunnen verschillen.

De reacties op de consultatie over de afwikkelingsplannen voor minder belangrijke instellingen die de Bank in december 2018 had gehouden en die zij respectievelijk van de bevoegde autoriteit en de macroprudentiële autoriteit heeft ontvangen in februari 2019 en van

De Bank heeft een bindend MREL-vereiste vastgesteld voor elf minder belangrijke instellingen

de SRB in juli 2019, hebben het mogelijk gemaakt de afwikkelingscyclus af te ronden met het organiseren van de procedure om elk van de minder belangrijke kredietinstellingen waarvoor een bindend MREL-besluit

werd aangenomen, te horen. In 2019 heeft de Bank een bindend MREL-vereiste vastgesteld voor elf minder belangrijke instellingen,

waarbij in voorkomend geval een overgangperiode werd toegestaan om de tenuitvoerlegging van dit nieuwe vereiste te vergemakkelijken. De vereisten, opgelegd aan de betrokken minder belangrijke instellingen, zullen worden herzien tijdens de afwikkelingscyclus van 2020, rekening houdend met de nieuwe bepalingen die door de BRRD2 zijn ingevoerd.

Tot slot heeft de Bank in de loop van het verslagjaar ook een reflectieproces opgestart over de afwikkelingsplannen voor de beursvennootschappen die onder haar bevoegdheid vallen. In dit kader heeft de Bank een ontwerp afwikkelingsplan en ontwerp MREL-besluit goedgekeurd voor twee beursvennootschappen. Door de goedkeuring van deze ontwerp plannen en ontwerp MREL-besluiten konden de door het wettelijk kader vereiste consultaties van de toezichthoudende autoriteit en de macroprudentiële autoriteit op gang worden gebracht. Na afloop van deze consultatie zal de Bank voor elk van deze beursvennootschappen een procedure opstarten om hen in de gelegenheid te stellen te worden gehoord, waarna zij haar definitief MREL-besluit zal vaststellen.

3. Ontwikkeling van crisisbeheersingscapaciteit en operationalisering van de afwikkelingsinstrumenten

De verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van afwikkelingsinstrumenten berust bij de nationale afwikkelingsautoriteiten, en dit zowel voor de afwikkeling van een crisis die een instelling treft die onder de bevoegdheid van de SRB valt als voor de afwikkeling van een instelling waarvoor de Bank rechtstreeks bevoegd is.

In dit verband heeft de Bank, op initiatief van de SRB, haar nationaal handboek voor de tenuitvoerlegging van afwikkelingsinstrumenten (national hand-book) verder uitgebreid. Het nationaal handboek is bedoeld als aanvulling op de specifieke, door de SRB gevraagde analyses die door elk van de Belgische bankgroepen worden verricht in het kader van de ontwikkeling van hun afwikkelingsplan (playbooks). Er is dus een symmetrie tussen de werkzaamheden die de Bank verricht om de uitvoering van de afwikkelingsprocedure te vergemakkelijken en de werkzaamheden die door elke bankgroep worden verricht in het kader van de ontwikkeling van hun eigen afwikkelingsplan.

Het nationaal handboek beschrijft alle stappen die de nationale afwikkelingsautoriteit moet ondernemen wanneer gebruik wordt gemaakt van een afwikkelingsinstrument. Het doel van het nationaal handboek is tweeledig. Enerzijds wordt de te volgen procedure vastgesteld en anderzijds worden de obstakels voor de tenuitvoerlegging van de afwikkelingsinstrumenten geïdentificeerd, alsook de punten waarvoor voorbereidend werk noodzakelijk of wenselijk wordt geacht. In dit opzicht vormt het handboek veeleer een uitgangspunt voor het sturen van de toekomstige werkzaamheden van de afwikkelingsautoriteit dan een slotdocument. Het nationaal handboek wordt dan ook als een levend document beschouwd.

In 2018 had de Bank een eerste hoofdstuk opgesteld over de tenuitvoerlegging van het instrument van interne versterking. In de loop van verslagjaar is er een tweede hoofdstuk bijgevoegd, waarin de stappen die moeten worden genomen en de etappes die moeten worden doorlopen om het instrument van verkoop van de onderneming toe te

passen, nader worden beschreven. In dit hoofdstuk wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de tenuitvoerlegging van dit instrument door verkoop van aandelen (share deal) en de toepassing ervan in het kader van een transactie met betrekking tot een deel van de activa, passiva of verplichtingen van de instelling (asset deal). Om het volledige spectrum van de afwikkeling te bestrijken, zal het handboek moeten worden aangevuld voor elk van de twee overige afwikkelingsinstrumenten, namelijk het instrument van afsplitsing van activa en het instrument van de overbruggingsinstelling.

Ten slotte heeft de Bank, om haar reactievermogen als afwikkelingsautoriteit te testen, ermeê ingestemd deel te nemen aan een door de SRB georganiseerde crisissimulatieoefening. Bij deze crisisoefening waren naast de Bank ook de SRB, de ECB, de Europese Commissie, de EBA en de nationale afwikkelingsautoriteiten van Oostenrijk en Luxemburg betrokken. Het doel van deze oefening was het testen van de afwikkelingsprocessen, de governance ervan, de uitwisseling van informatie tussen de autoriteiten, en de interne en externe communicatie. De crisissimulatieoefening, die begin december plaatsvond, heeft de Bank niet alleen in de gelegenheid gesteld haar crisisbeheersingscapaciteit te testen en aan te tonen dat zij in staat is een door de SRB goedgekeurde afwikkelingsregeling in het nationaal kader om te zetten. Tevens werden een aantal in het verleden reeds naar voren gebrachte bekommernissen bevestigd, bijvoorbeeld de eventuele beperkingen die in de toepassing van de single point of entry-strategie op bankgroepen besloten kunnen liggen.

4. Vaststelling van mechanismen voor de financiering van de afwikkeling

In 2019 ontving de SRB 7,8 miljard euro van alle kredietinstellingen in de bankenunie. Dit bracht de omvang van het Gemeenschappelijk Afwikkelingsfonds (Single Resolution Fund – SRF) op 33 miljard euro. Het streefcijfer dat aan het einde van de eerste periode van 8 jaar, namelijk op 31 december 2023, moet zijn bereikt, is 1 % van de gewaarborgde deposito's van alle kredietinstellingen waaraan in de bankenunie een vergunning is verleend, en kan op basis van

In het nationaal handboek worden de punten vastgesteld die verder voorbereidend werk vereisen

het huidige bedrag aan gewaarborgde deposito's worden geraamd op 58 miljard euro. De 33 kredietinstellingen naar Belgisch recht die bijdrageplichtig zijn, hebben het SRF aangevuld met 270 miljoen euro, tegenover 285 miljoen euro in 2018.

De ondernemingen die niet bijdrageplichtig zijn aan het SRF, namelijk de in België gevestigde bijkantoren van kredietinstellingen of beleggingsondernemingen die onder een derde land ressorteren, evenals beursvennootschappen naar Belgisch recht die niet vallen onder het toezicht op geconsolideerde basis op de moederonderneming dat door de ECB wordt uitgeoefend, zijn bijdrageplichtig aan het nationaal afwikkelingsfonds. De methodologie voor het vaststellen van het bedrag van de

verschuldigde bijdragen wordt beschreven in een circulaire van de Bank¹. Als gevolg van een aantal kleine wijzigingen in de wetgeving moest deze circulaire in de loop van het verslagjaar in beperkte mate worden aangepast, zonder dat de al toepasselijke berekeningsmethode werd gewijzigd. Na de storting van de bijdragen in het nationaal afwikkelingsfonds in 2019, bedroegen de reserves van dit fonds iets meer dan 1,6 miljoen euro. In 2023 zullen de reserves van het nationaal afwikkelingsfonds naar verwachting 3,2 miljoen euro bereiken, wat momenteel het streefcijfer is.

¹ Circulaire NBB_2019_26 van het Afwikkelingscollege van de Nationale Bank van België over de berekening en inning van de bijdragen aan het Afwikkelingsfonds.